

skové řízení a jeho úprava. — V á š a: Objektivní tiskové řízení. — Z h á n ě l: Historický vývoj porot.

Seminář z českého práva prof. Dra Baxy. Čteny a vykládány zápisy sněmovní v 16. stol. Zvláštní pozornost věnována sněmování v r. 1526 a sledován postup Habsburků k získání trůnu zemí českých.

Seminář z dějin práva ve střední Evropě prof. Dra Baxy. Ze sbírky »Les constitutions et les principales lois politiques de la France depuis 1789« čteny jednotlivé ústavní listiny, srovnávány a vytýčeny základní myšlenky jejich. Zároveň uvažováno o vlivu domácích poměrů francouzských a cizích ústavních zákonů na tvoření ústavních listin francouzských.

Seminář z práva církevního prof. Dra J. Vacka. Rozbor a výklad V. knihy Codexu iuris canonici Pii X. (De delictis et poenis.), při čemž zároveň hledány shody a rozpory práva církevního s právem římským a moderním.

Vědecké cvičení z římského práva na podkladě interpolačním prof. Dra J. V á ž n ě h o. Výklad a srovnávání jednotlivých znění kodifikací římského práva. Nejdelší pozornost zaujala partie »De dote«, o níž pojednali: S t a ň k o v s k ý (doba před Justinianem), J a k e š o v á a M a i w a l d (za Justiniana).
J—á

Seminář z občanského práva prof. Dra Sedláčka byl pokračováním seminárních cvičení minulého semestru. Dokončeny referáty o některých otázkách obč. práva slovenského se zřetelem na budoucí unifikaci (Bugar: O královských donacích, Klučavský: Formy testamentu, Hnilica: Jus viduale). Dále referovali: Neubauer: O použití § 7 o. z., Dubský: O pojmu věci, Vaněk: Kolektivní smlouva z hlediska o. z. — Debatováno dále o některých otázkách de lege ferenda, při čemž za základ vzata čs. osnova reformy.

Seminář z práva správního prof. Weyra a Dominika. Probírány střídavě praktické případy ze správního práva a otázky rázu theoretického. Referáty přednesli: R o c h a t k a: Právní moc (res iudicata) ve správním právu, Dr. K i s l i n g: O vyvlastnění, R e m e š: Rozdíl mezi kompetencí bývalého rakouského nejv. správního dvora soudního a čs. nejv. správního soudu, zejm. ve věcech trestně policejních. V a n ě k: O kolektivních smlouvách pracovních. O tomto tematě rozpředla se živá debata, hlavně o otázce, zda a pokud dnešní kolektivní smlouvy za nedostatek zákonné úpravy jsou vůbec právně závazné.

Oslava prof. Heyrovského. Dodatkem k předešlé zprávě oznamujeme, že mezi blahopřejnými a omluvnými dopisy došel spolek list J. Mg. univ. prof. dra Emila O t t a. Jirásek.

LITERATURA.

Ztráty v průmyslové výrobě a jak jim čelit. Pořízeno péčí »Americké inženýrské rady«. — Druhé české vydání. — Nákladem Masarykovy akademie práce. — Praha 1923. — 8°. Str. 421. — Kč 00,00. — Vedoucí zásada hospodářské výroby: »Co největší zisk docílený nejmenší námahou« byla příčinou, proč Americká inženýrská rada na návrh H o o v e r ů v jala se vědeckou metodou sledovati »Waste in Industry«, průmyslové ztráty. Největší průmyslová země hledá tak cesty, aby při výrobě vyloučila pokud možno nejvíce závady brzdící řádný a úsporný proces výrobní. Metodou vědeckou zkoumají jednotliví referenti podíl na ztrátách, jaký připadá správě, dělnictvu a vlivům jiným, a snaží se najíti rady, jak těmto vadám odpomoci. V díle tomto jsou probírána tato průmyslová odvětví: stavební průmysl, tovární výroba mužských obleků, průmyslová výroba obuvi, tiskařství, kovodělný průmysl a textilní průmysl, a u všech těchto průmyslů různých se formou, technickými a obdobytými možnostmi jsou zjišťovány ztráty a snahy k nápravě. Ač

kniha se svými výsledky a závěry jest určena v prvé řadě výrobčům, má i svoji cenu pro národohospodáře, neboť zjišťuje všeobecné podmínky lepšího postupu výrobního a svými výklady všeobecnými má cenu dokumentární (jako úvahy o nezaměstnanosti, stávkách, zákonodárství pro vyrovnání pracovních sporů a pod.). Zvláště pro náš průmysl mohla by býti kniha poučením, neboť nám, jako státu vývoznímu, musí velice záležeti na úsporné a tudíž konkurence schopnější výrobě průmyslové. Avšak nejen poučením, nýbrž i východiskem k samostatnému badání za zlepšením svého postavení. Není vždy dobrou stránkou průmyslu, svolává-li stát a veřejné korporace sobě na pomoc. Klíč k úspěchu jeho leží hlavně v jeho rukou, a to pochopili američtí inženýři velice dobře, jak tato kniha ukazuje. duk.

F. V. Totomianc: Dějiny národohospodářských a sociálních nauk. (Otto. — 10 Kč. — Str. 172.) Autor, ruský profesor nár. hosp. v Moskvě a Tiflisu, odborník družstevnický, rozebírá v 18 kapitolách dějiny nauk, stručně ovšem, ale s neobyčejnou jasností charakterisuje příslušná období. Neomezuje se také jen na období fysiokraty počínající, po případě merkantilismem, jak obyčejně líčí většina historických spisů nauk (a také spis Gide-Ristův), nýbrž sahá až k počátkům ekonomie mluvě o Číně, Indii, Řecku, Římu, zahrnuje středověké názory, Tomáše Aquinského, Moora i Campanellu. Dílo to v podstatě s tendencí popularisační uspokojuje svými rázovitými posudky i toho, kdo četl obsírné zmíněné dílo Gide-Ristovo. — Měl bych malé přání k případnému 2. vydání: Překládati názvy citovaných spisů má jedině smysl, uvedu-li i originální název, protože jinak je přeložený titul pro mne bez ceny, neznám-li dílo už odjinud. Rušivě také působí, čtete-li 18krát »v této přednášce proberemc«, když přece tu nejde ani o přednášku, ani o probírání. V. V.

Dr. Karel Engliš: Peníze. Lidové poučení. — Občanská knihovna. Svazek 26. — Vydáno péčí ministerstva školství a národní osvěty ve státním nakladatelství v Praze. — Cena 2.25 Kč. — Vystižným způsobem, který jest autorovi vlastní, podává nám v drobné knížce celý složitý pojem peněz. Ačkoli látka omezena na nejnútnější zásady a hesla, nelze říci, že by tím srozumitelnost utrpěla. Naopak: Engliš, vynechal-li co na historických dokumentech a vědeckých teoriích, vyzvedl tím více hlavní pojmy a jednoduchou formou učinil tento důležitý obor národohospodářský přístupným širokým vrstvám. Kdo uvědomí si, že právě pojem peněz je nejdokonalejším, ale zároveň nejsložitějším pojmem, který vytvořil si nejspodářský život, dovede teprve plně oceniti zásluhu, kterou si autor získal, že osvětlil tento pojem, aniž by opustil konkrétní fakta — věc to, na kterou se obyčejně při populárních knížkách hřeší. Autor dává před námi pojmu peněz vyrůstati ze směny a vyvíjetí se v mnohozvučný pojem platidla a měny, jak se vytvořil až po naši dobu. V dalším zabývá se oběhem peněz a peněžním hospodářstvím, charakterisuje dosavadní měnovou politiku našeho státu a nadhazuje otázku, má-li tato politika směřovati k stabilisaci nebo k deflaci. Několika věcnými, nevášnivými větami potírá deflaci a hájí stabilisaci. djl.

Dr. Zdenko Stibic: Katechismus československého práva pro zemědělce. Praha 1922. Nákl. Ústřední jednoty hospodářských družstev. Kniha tato má, jak autor sám praví, jednak šířiti znalost našeho práva mezi lidem zemědělským, jednak poskytnouti zároveň i radu v právních případech, s nimiž se zemědělec při výkonu svého povolání musí setkati. Má býti tudíž jakýmsi populárním vylíčením platného práva. Ovšem účel její způsobil, že některé obory právní jsou zde vylíčeny dosti obsírně, jiné mnohem stručněji. Jistou neúměrnost má za následek, že autor některé obory, které vylíčil ve svém spise »Nástin československého práva družstevního«, zde vůbec opominul (právo zástavní, obligační, procesní).

Neivíce místa věnováno jest právu rodinnému a dědickému, stručněji vylíčena práva věcná, právo obligační a směnečné. Následuje krátký

pouze přehled o soudnictví civilním a právu a řízení trestním. Zajímavý a pro poměry na venkově charakteristický jest výběr deliktů, o kterých autor zde vykládá. Poněkud obsírněji vyličeno jest dále právo ústavní a správní, závěr pak tvoří nástin práva poplatkového.

Spis Dr. Stibice jest dílem velmi záslužným. Psán jsa slohem jasným, srozumitelným, umožňuje poznání našeho práva v nejšířších vrstvách. Jen jakousi neúměrnost bylo by možno vytknout: Autor, ač používá k definování jednotlivých právních pojmů namnoze definic legálních neb přimyká se svým výkladem těsně k textu zákona, užil na některých místech definic vlastních, poněkud příliš »populárních«, že jsou nepřesné, ano i nesprávné.

Právníký kalendář na rok 1923. — Sestavil JUDr. Michal Navrátil. — Tiskem a nákladem Al Šaška ve Velkém Meziříčí. — 1923. 32°. — Stran 406. — Kč 24.— vázáno. — Není lepší příručky, jež by dokumentovala důležitost právníkého živlu v životě státním i soukromém, než právě tento kalendář, jenž jest spolu nejnovějším adresářem právníků, kdekoli působících. Oproti roku minulému jest konstatovati potěšitelný pokrok v uspořádání této příručky. Doporučujeme. dnk.

Das in der Slowakei geltende Recht. — 1. díl. (Obchodní zákon a příslušné normy.) — Sestavil JUDr. Josef Singer. — Nákladem J. Mercy syn. — Praha 1923. — 32°. — Stran 223. — Kč 00,00. — Dvojí právo v republice způsobuje stále větší obtíž pro praxi. Oba díly naší republiky pomalu i hospodářsky i kulturně splývají a styky stávají se častější. Unifikace práva pokračuje krokem hlemýžďím, pokračuje-li vůbec. Život však jest silnější, než snaha ministerstva unifikačního za započítání díla. A tak pomáhá si praxe příručkami toho druhu jako jest pomůcka Singrova. Autor, sám advokát v Bratislavě, jistě z denní zkušenosti zná potíže dvojího práva, zvětšované ještě neznalostí uherských předpisů v Čechách a naopak. Snaží se proto stav zlepšiti. Na podkladě zákonů platných v historických zemích srovnává ustanovení zákonů uherských. Vynikne tak rozdíl obou právních řádů zcela zřejmě. Zpracována jest materie obsažená v obchodním zákoně, směnečném řádu, šekovém zákoně, zákoně o právu pojišťovacím, konkursním a vyrovnávacím řádě. Kniha jest určena v první řadě pro praxi a přehled, a účelům těmto vyhovuje dobře. dnk.

Moře. Orgán »Námoř. Společnosti českoslov.« a Svazu čs. námořnictva«. Ročník I. (1922, vychází od ledna 1922 měsíčně, dosud 12 čísel, předpl. Kč 40,00.) Redaktor doc. dr. D. Panýrek. — Nový tento časopis všímající si zájmů ČSR. o otázky nejen námořní, ale i říční plavby přináší několik příspěvků důležitých i po stránce právní. Zejména jsou to pojednání JUDra Ferd. Hellera o »českoslov. Lloyd« (čís. 2.) a o »plavebním úřadě čs.« (č. 3.), pak sluší uvéstí delší článek Ing. Karla Spínera »o dunajské lodní arbitráži« (č. 4—5), který si všímá také arbitráže po stránce mezinárodního práva a programovou skizzu cestovatele V. Němce »Naše kolonisace«. Všemi čísly probíhá nadto velmi praktický »Plavecký slovník« od K. Sichrovského, který dospel dosud k písmeně G. (Greifbagger). Velmi dobře poslouží při překladech zákonů českou odbornou terminologií. Vedle toho redakce všímá si hojně bibliografie a úředních zpráv. V.

Naša unifikácia. Ze zápisů III. sjezdu slovenských právníků v Bratislavě sestavili Dr. V. Fajnor a Dr. C. Bařinka. — Knihovna Právneho obzoru, sv. II. — Bratislava 1923. — 8°. — Str. 136. — Kč 00,00. — V knize této jsou shrnuty referáty přednesené na III. právníckém sjezdu v Bratislavě ve dnech 25. a 26. března 1922. Práce jsou téměř ze všech oborů právních, kde jest zapotřebí oprav se zřetelem na unifikaci v našem státě. Články jsou většinou velice zajímavé a jistě náměty v nich přednesené použije zákonodárce při příští práci. Velkou cenu mají také resoluce sjezdu na konci knihy otištěné, které v hrubých rysech nazna-

čují názory právních praktiků na postup a obsah unifikace. — Spolu jest kniha dokladem toho, jak pomalu unifikace ta pokračuje, neboť přání před rokem přednesená snad ještě dlouho zůstanou zbožným přáním těch, jimž právní konsolidace státu leží více na srdci, než těm, kteří úkol tento mají určen zákonem. dnk.

Studijní vydání Horova: Civilního řádu soudního a jurisdikční normy. — Nákladem Československého Kompassu. — Praha 1923. — 8°. Stran 430. — Kč 45.—. — Po velkém komentovaném vydání připravil nyní prof. Hora studijní vydání jurisdikční normy a civilního řádu soudního s příslušnými zákony. Přednost tohoto vydání jest, že seznamuje se zněním zákona (s příslušnými poukazy) a nerozptyluje toho, kdo nezná ještě základních ustanovení těchto norem, širokým komentářem. Vydání toto bude vítáno v prvé řadě studenty práv, k čemuž přispívá i nízká poměrně cena knihy té. —á—

»Rivista penale di dottrina, legislazione e giurisprudenza« v lednovém čís. přináší článek »Il movente del reato«, v němž navazuje *Giuseppe Durando* na ustanovení §u 1 československého zatímného návrhu obecné části trestního zákona pojednání o pohnutce trestného činu, definované jako zájem, jenž k trestnému činu nutká. Pohnutek nelze dle slov autorových klasifikovati a priori, nýbrž jedině a posteriori podle činu. Pohnutky jsou protiprávnější (a tudíž špatné), pokud určovaly trestný čin zákonem jako těžší kvalifikovaný. Pohnutka je tím špatnější, čím tíže čin trestný porušuje normu trestní. Tyto vývody autorovy dozajista neplatí o pohnutce ve smyslu § 1 osnovy, neboť právní řád odvolává se ku kvalifikaci činu trestného na povahu pohnutky, jest tedy pohnutkou právní povaha činu určována, nikoli naopak.

Dr. Vladimír Solnař.

Dr. Jan Reichman: Fašismus. — Praha, 1923. — Lad. Šotek. — 160. Str. 36. — Kč 4.00. — Nepatrná brožurka tato přináší výklad a vývoj národního hnutí italského. Ihned na počátku připomíná autor, že jde o hnutí ryze italské; analogie našich poměrů je vyloučena. Rozbírá tudíž politické poměry italské v době válečné i poválečné. Proti komunistům povstali fašisti; organizace »Fasci di Combatimento« (bojovné svazky) nebyly jednotné, ale měly společnou basis: zárodkem jejich byli ardití a příslušníci střední buržoasie. V čele jich byl *Benito Mussolini*, rodák z Romagne, tudíž rodilý republikán a socialista. Z počátku byli fašisti sružení těch, kdož nebyli spokojeni se stávajícími poměry; toto sružení nebylo zřejmě orientováno ani na pravo ani na levo. Pomalu mění se fašismus v politickou stranu »Partito Nazionale Fascista«, stranu reakční. »Fašismus jest a zůstane, a to třeba zvláště zdůrazniti, hnutím ryze italským a národním, vyrostlým ze zvláštních hospodářských, dějinných a mravních podmínek italského národa, které stejně jako komunism, zjev vyrostlý z hloubi ruské národní duše, nelze přesaditi do cizí půdy tam, kde pro jeho růst není klimatických podmínek.« Tento výrok autorův (str. 15) jest vlatně tendencí celé brožurky. — V druhé kapitole přistupuje autor k rozboru hnutí a kontatuje rozdíl proti komunismu; kolektivism komunismu zahrnuje osobnost, kdežto fašism, jako hnutí individuální, bojuje proti nivelisování a zevšeobecnění společnosti. V této kapitole uvádí autor výrok *Gorgoliniův* (f. jest ideál) a pokládá takto vnitřní stránku fašismu za vysvětlenou, obrací se k vnější jeho stránce a vykládá o poměru jeho k státu, socialismu a komunismu, k otázkám zahraniční politiky, o jeho ethických podkladech a o poměru k otázce agrární.

Zajímavý jest doslov, v němž autor píše, že dobyli jsme své svobody zahraniční revolucí i dobře organizovaným odbojem doma proti Rakousko-Uhersku, »není nám tedy třeba neorganicky napodobiti hnutí cizí, ať již se jedná o italský fašismus nebo o hnutí probouzejících se Maďarů, o německé Orgesche nebo o bavorské hitlerovské Hackenkreuzlery, či konečně o americký Ku Klux Klan, který federální vládě

i vládám jednotlivých států způsobil již značné nepřijemnosti. V šech na tato hnutí jsou nezdravé výstřelky nacionalistického cítění.« Větou: »hnutí národního, za kterým se skrývá jen reakce a zpátečnictví, náš národní život ve svobodném státě nevzdučuje« — příliš legitimuje autor svoji politickou příslušnost. A tato tendence, propletená celým dílkem je právě jeho velkou chybou. Pěkný námět; škoda, že přílišná tendence činí z něho agitační brožurku politické strany.

M. Jirásek.

Český časopis historický (ročník XXVIII. 1922) v dvojsešitu 3. a 4. přináší zejména zajímavou práci Borovičkovu »Pád Želinského«, v níž líčí, jak katolická strana, jejímž významným vůdcem byl papežský nuncijs při dvoře Rudolfově, v letech 1597—1599 se zdarem se pokusila o odstranění nekatolíků z předních úřednických míst v zemi, zejména místokancléře Kryštofa Želinského ze Sebužina, o jehož osobu mezi oběma náboženskými stranami byl sveden boj. Jeho odchodem skončil i vliv nekatolíků v rozhodujících místech úřednických. Dále nutno uvést článek Jána Hajného »O komitátnom sriadení v Turčianskej stolici v 16. a 18. století«, jenž je velmi cenným příspěvkem k organizaci veřejné správy na Slovensku tím spíše, že si všímá vyvinuté samosprávy, jež měla i moc soudní. Konečně z referátů zajímá nás Chaloupeckého o Balintově knize o finanč. a hospod. politice Uher 1308—42 (zvláště zmínky o vlivu českém), pak J. B. Nováka o práci Herberta Sydneho »Nationality and its problems«, Heidlerův o Bráfově »Život a dílo« a některé drobné zprávy. Ča.

Zeitschrift der Savigny Stiftung für Rechtsgeschichte 43. Band Germanist. Abteilung. Nový svazek S. Z. obsahuje řadu zajímavých pojednání. Prof. Stutz přináší nám dvě vzpomínky na vynikající germanisty Gierkeho a Heuslera. Podává rovněž bibliografii jejich spisů. Prof. Vilém Erben v článku »Deutsche Grenzaltertümer aus den Ostalpen« po Grimovi chce dáti podnět ku hádání historie německého žilvu v alpských zemích. Známy vynikající badatel německý Puntchart uveřejňuje tu článek »Das Inwärts-Eigen in österreichischen Dienstrecht des Mittelalters«. Je to přípravný článek ku jeho nové práci o »dlhu a ručení za dluh v nejstarších jihoněmeckých pramenech«. Puntchart rozvíjí v tomto článku novou teorii o vlastnictví podle německého práva. Pojem německého vlastnictví tkví podle něho »v příslušnosti věci osobě ve smyslu právního svazku, pro každý účel, k jehož uskutečnění věc služí, pokud účel jest uznán právním řádem.« Ze své teorie vysvětluje pak pojem »Inwärts Eigen« v právu ministeriálů naproti vlastnictví práva zemského »Inwärts Eigen« ministeriálů jest odlišováno od vlastnictví pánů. Mezi ostatními články zajímá nás pojednání prof. Stutze o hlasovacím řádu kurfiřtů ve Zlaté bulle, v kterém zmiňuje se autor také na několika místech o hlasu českého krále v kollegiu kurfiřtů. Ostatek vyplňuje několik recensí. Rr.

Časopis československých knihovníků vydávaný Spolkem českosl. knihovníků právě dokončil svůj první ročník. Jeví se v něm úsilovná práce knihovnické organizace, jejíž snahy se setkávají s úspěchem. Upozorňujeme na zajímavější články a zprávy z tohoto ročníku zejména B. Mansfelda o knihovně Jednoty pro povzbuz. průmyslu v Č., V. Vágnera o novelisaci zákona o věř. knihovnách, zprávy o chystaném tiskovém zákoně, volných a povinných výtiscích, kolportáži knih, o jednotlivých knihovnách vědeckých i administrativních, jež často dobře poslouží naší informaci a konečně na hojné zprávy bibliografické. Obsah časopisu je velmi pestrý a lze doufat, že i některé závady jako příliš velká redaktorská práce výstřížky z časopisů jiných budou přístě opraveny a nahrazeny pracemi původními. Ča.

Nákladem S. C. P. „Všehrd“ v Praze. Redaktor dr. František Čáda.

Tiskl B. Stýblo v Praze, Václavské nám. 26.